

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Cornelii Hazart Societatis Iesv Theologi Discursus Morales In Selectiora Loca Genesis, Exodi, Levitici, Numerorum

Hazart, Cornelius

Antverpiæ, 1688

Discvrsvs XIV. Prohibuit Deus offerri sibi Chamæleontem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52700)

& adulteri, foris tales homines, non enim habebunt hereditatem in Regno Christi & Dei: Si ergo excluduntur à cælo, quid mirum si, ut olim porci, rejiciantur ab aris ac Sacrificiis.

DISCVRSVS XIV.

Prohibuit Deus offerri sibi Chamaleontem.

Q Uale animal sit *Chamaleon* docebit nos *Cornelius à Lapide* in cap. 11 *Levitici*. *Chamaleon*, inquit, colorem sæpe toto corpore mutat, nam ad colores quos videt, facillima conversione variatur.

Hinc *D. Gregorius Nazianzenus* per hoc animal ait significari hominem inconstantem; nam *Iulianum* Apostatam comparat *Chamaleonti*, sicuti enim, inquit, *Chamaleon*, facile variatur, omnesque colores assumit, ita & ille ex Christiano factus est Ethnicus.

2. Scribunt *Plinius* & alii Naturalistæ, *Chamaleontem* ex aëre vivere, nisi quod interdum captet aliquas muscas.

Tales, inquit *Cornelius*, *Chamaleontes* sunt qui se pascunt vento & aëre vanitatum, & laudis propriæ, & muscis honoris humani.

Adeoque sicut Deus per figuram exclusit *Chamaleontem* à Sacrificio, sic voluit reipsa excludi homines inconstantes.

Inconstan-
tia homi-
nis in ho-
no,

Incipiamus à primis: Animus hominis est sicut terra, quæ ex eodem sinu, & flores profert & spinas, & herbas bene olentes, & fædos lumbricos: Ad omnia paratus est ager; seris frumenta proferet frumenta, sed simul cum frumento plerumque zizania. Talis est animus plurimorum: Eadem hora & maledicunt & benedicunt, lugent & rident, oderunt, & amant. *Saul* modo filiam in uxorem spondet *Davidi*, modo hastam in illum conjicit ut illum interficiat. *Petrus* una eademque nocte *Christum* defendit contra milites, & negat illum ex metu unius ancillæ: *Abfalon* modo aëstus desiderio videndi faciem Patris, modo sitit ejus cruorem, & expellit è throno: Videmus aliquando homines incedentes inflexo capite, sese humiliantes, orationi vacantes, sicut olim faciebat Rex *Achab*: Sed iidem mox verbulo uno in coleram acti Prophetas expellunt, *Iezabelem* crudelissimam mulierem evehunt, & idolis suorum voluptatum sacrificant, Rex autem *Achab* post poenitentiam fecit: Ecce agrum qui modo flores, modo urticas & lumbricos producit.

Et

Et quia contraria juxta se posita magis elucescunt. Intuere *Iohannem* non minus constantem in fimo quam in throno. Specta *Paulum* ita exultantem in vinculis sicut in caelo quando eo fuerat raptus. Contemplare sponsam non minus amantem sponsum suum inter vulnera quam inter blanditias *Abraham* idem erat, sive uxor ipsius ei pareret filium, sive raperetur à Rege *Aegypti Abimelech*: Eundem servabat in vultu colorem, sive cum celebraret convivium cum filio eius *Isaac* ab lactaretur, sive cum filium ligaret in ara, ut propriâ manu illum occideret Deo offerendum. *David* æque læto animo fuit cum uno lapide prostravit gigantem, quam cum lapidaretur à *Semet*. Compara hosce viros cum illis qui in singulis horas mutantur, & vide quantum discrimen. Illi sunt instar cæli quod nec læditur, nec mutatur, nec deficit, sed semper stat incorruptum; hi vero non sunt nisi terra quæ profert quidquid illi injeceris.

Hanc hominis inconstantiam ac mutabilitatem variis coloribus descripsere Patres ac Philosophi.

Sic illam, loquens, de seipso, depingit *Bernardus, de Inter. domo cap. 62*: Facilius atomos mundi possem dinumerare quam motus cordis mei: Cogitationes meas non est qui possit comprehendere: Desideriorum meorum non est modus: Nunc illa, nunc ista cogito, & desidero, nec ista, nec illa habere possum. Dum corpore vaco, cogitationibus per diversa loca vagor, nulla hora, nullo temporis momento quiesco, sed in ictu oculi, novas creaturas creo, & iterum easdem eadem facilitate deleo, vel alio atque alio modo multipliciter vario: Modo me in fiduciam erigo, modo in diffidentiam cado: Nunc per constantiam figor, nunc subitaneo terrore concutior, modo me turbat ira, modo ingens furor exagitat. Nec illud adeo mirum quod variis qualitatibus, diversisque perturbationibus per singula momenta afficior, sed illud supra modum stupendum, quod sub eodem pœne momento sæpe contrariis affectionibus tangor, nunc odio, nunc amore, nunc gaudio, modo merore. Ita *Bernardus* de seipso.

Origenes vero sic in *cap. 2, lib. 1 Reg.* super illa verba. *Fuit vir unus*: Nos, inquit, qui adhuc peccatores sumus, non possumus illum titulum laudis acquirere: Quia unusquisque nostrum non est unus, sed multi: Jam enim irascimur, jam sumus tristes, paulo post gaudemus, & iterum turbati, & rursus lenes, adeoque

Q q q 2

tot

tot personæ in nobis videntur esse quot mores, tot affectiones, quot Passiones.

Denique uno verbo, inquit *Iob. cap. 14*: *Homo numquam in eodem statu permanet. Chamæleon est qui induit omnes colores.*

Sed nihil mutabilius hominis voluntate: Nesciunt homines, inquit *Seneca Epist. 20*, quid velint, nisi eo momento quo volunt: Multiformes sumus: Modo frugi sumus & graves, modo prodigi & vani: De aliquo quem vidisti heri merito dici potest, hic quis est? tanta mutatio est Quotidie iudicium variatur, & in contrariū vertitur. Nemo proponit sibi quid velit, nec si proposuerit, perseverat in eo: Hactenus *Seneca*; nec pluribus opus est, quod enim ipse & alii scribunt, hoc quotidiana experientia constat, & ubique habemus præ oculis. Ita ut *Iob* inter tot millia miseriarum quas homo patitur nullam magis communem, ac deteriorem existimet, magnèque deploret quam illius instabilitatem. *Homo*, inquit *cap. 14, natus de muliere, brevi vivens tempore, repletur multis miseriis*. Verum est: Omnes enim creaturæ & elementa contra illum conspirant: Fortasse *Iob*, cum ait, *repletur multis miseriis*, ingentem nobis texet catalogum ærumnarum; non est opus, inquit, in una enim miseria comprehendam omnes scilicet *numquam in eodem statu permanet*; hic habes omnes ipsius miseriis quasi in unum coacervatas: Reliquæ enim omnes, ut frigus, æstus, paupertas, morbi, jactura bonorum, corpus præsertim spectant; instabilitas vero potissimum animam: Per illam enim factum est ut etiam maximi Sancti prolaberentur in scelera, & innumeri dum non perseverant in bono, æternum damnarentur: Plurimi vero ex fervidis ferent tepidi.

Nunquam melius videbimus instabilitatem hominis agentem partes suas, quam si omne genus hominum producamus in theatrum.

Quid à *Zachæo* non expectasses postridie illius diei qua *Christum* excepit? Si enim mensis nondum sublatis, tantum effudit pecuniæ, ut quæ furatus fuerat in quadruplum restitueret, quid non facturum putares quando audiverat jam *Christum* dicentem: *Hodie salus huic domui facta est, eo quod ipse*, dimidii erogatione patrimonii, *scelus sit filius Abrahæ*? Falleris: Ne quidem duo minuta postea misisse in gazophylacium legimus: Forte plus auri argentique in

arcam templi demisit, non tamen id ab Euangelistis scriptum, ad nostram fortassis instructionem, ut sciremus non esse certam bonorum perseverantiam, sed facile animi mobilitate deficere, etiam ubi exordia fuere præstantissimæ virtutis.

Videas *Zebedæi* filios prima *Christi* voce commotos, statim, relicto reti, ac patre ad Apostolatam convolasse: Postea ita superbiere ut primas sedes in regno *Christi* sibi deberi existimarent.

Intuere nunc *Gedeonem* prodeuntem in scenam, & Vide illum primo pugnantem pro Deo contra idola, dicit enim Scriptura *Judic. cap. 6* quod destruxerit aram *Baal* idoli, lucumque ejus, in quo colebatur, radicitus extirparit: Quid generosius? hic vir tamen paulo post ita defecit, & in contrarium mutatus est, ut Scriptura dicat *Judic. cap. 8* quod eadem manu qua idola destruxerat, idolum construxerit & posuerit illud in civitate sua *Ephra*, & omnis *Israël* illud adoraverit; quid magis impium?

Prodeant nunc simul in theatrum turmatim ii quorum sanctitatem mundus aliquando suspexit, & exhibeant nobis inconstantiam animi humani. Quid religiosus *Moyse*? dubitavit ille an potestate divina aquam elicere posset de petra: Quid sanctius *Asrone*? factus est non idololatra tantum Dei Sacerdos, sed etiam dux idololatrarum, & Sacerdos idoli. Quid fortius *Sampson*? factus est mancipium meretricis: Quid zelosius *Elia*? ille tamen qui audacter resistit regibus, timuit crudelitatem unius mulieris, & fugit. Sic *David* sanctissimus regum ad unius feminae aspectum factus est adulter: Sic *Petrus* qui dixerat se moriturum cum *Christo*, ad unius vocem ancillæ factus est perjurus. Sic tandem *Thomas* qui cæteris Apostolis dixerat: *Eamus & moriamur cum Christo*, factus est infidelis.

Quis hic non exclamet cum *Iob*, tanta est animi humani mobilitas ut homo nunquam in eodem statu permaneat?

Plurima sunt in natura cui animus iste comparari possit. Dico esse instar aëris, qui modo rorem pluit, modo fulmina jaculatur: Idem non raro vapor qui solis lumine variè coloratur, & fit iris, signum serenitatis, si alterius vaporis vi divellatur, mox erumpit in tonitru.

Dico esse instar maris quo nihil est blandius dum malacia est, nihil ferocius eodem sæpe momento dum ventis agitatur & fluctibus.

Dico esse instar terræ quæ dum suis floribus nos recreavit, paulo post urticas profert & spinas quæ pungant.

Dico esse instar rotæ figuli quæ ex eadem massa luti, modo phialam fingit ad ornamentum altaris, modo vas quod destinatur ad fordes culinæ.

Dico tamen animum humanum similem esse præ cæteris *Chamaleonti* qui omnium, quæ illi apponuntur, colores induit si niger color, fit niger; si flavus, fit flavus, si cæruleus, fit cæruleus.

An non similes homines videre licet ubique, quorum animus prius candidus per virtutem, si paulo post illi objiciatur peccatum, totus fit niger? qui prius per charitatem rubicundus ut rosa, colorem purpureum induit per odium? Denique ita mutantur, ut qui prius malebant mori quam fœdari, jam sponte irruant in peccata ut malint potius non vivere quam non fœdari.

Non ago de illis Sanctis qui semel lapsi etiam turpiter, ex casu tantas resumpserunt vires, ut postea ferventiores in sanctitate perstiterint; sed ago de iis qui in horas mutantur, & alternatim jam virtutis dant operam, jam peccatis, in neutro stabiles & ideo magis vitiosi quam virtuosi. Tales ego homines, inquit Deus, nolo habere in sacrificiis, quia *Chamaleontes* sunt, quos olim nolui mihi offerri ad aras. Hoc primum.

Vanitas
mundi.

Alterum est quod *Chamaleon* vivat passim ex vento vel aëre, interdum ex parvulis muscis: Nihil inanius vento, nihil ad nutrimentum ineptius quam aër, nihil poene vilius muscis. *Iob cap. 7* dicit: *Ventus est vita mea*, alii vertunt, nihil est vita mea. De aëre vero communi proverbio dicimus, ridendo: Vivit ex aëre, hoc est, nullum accipit nutrimentum, quamvis enim respiret ex aëre, non potest tamen ex eo nutriri.

Quidquid mundus magnificat nihil aliud est quam aër & ventus, hoc est, unum magnum NIHIL: Clara sunt verba *Salomonis Ecclesiasticis cap. 1*, *Vanitas vanitatum, & omnia vanitas*: Ergo honores vanitas, divitiæ vanitas, voluptates vanitas, laus & gloria vanitas, denique si omnia vanitas, omnia NIHIL.

Ad summas honores ascenderat *Amman* secundus princeps à rege *Persarum*, poterat ergo facile scire quid essent honores; quid ait cum *hec omnia habeam, nihil habeo*. Non minor *Amano*, honoribus ac dignitate, fuit *Eutropius* secundus ab Imperatore *Arcadio* princeps:

ceps: De illo audio exclamantem *Chrysoſtomum Serm. de Eutropio*:
Omnia illa nihil.

Non fuit in mundo ditior *Salomone*, dicat ergo nobis quid ſentiat de divitiis: Ego, inquit *Sap. cap. 7*, judico *divitias eſſe nihil*. Sic etiam ait *Prov. cap. 13*. *Dives nihil habet*: Quomodo poteſt eſſe dives cum nihil habeat? quia divitiæ, quas habet, nihil ſunt.

Propheta *Amos cap. 6* agens de voluptuoſis hominibus, præſertim impuris, *delectantur*, inquit, *in nihilo*: Ergo & voluptates nihil ſunt. Quid multis? omnia nihil ſunt; ergo & laus hominum, & gloria mundana nihil ſunt, adeo ut ipſemet *Chriſtus* dixerit de gloria ſua; *Gloria mea nihil eſt*. Si omnia nihil, omnia ventus & ær: Poteſt quidem illis homo veſci, ſicut *Chameleon* veſcitur ventre & ære, ſed homo ex illis non poteſt vivere, quia non poteſt inde nutriri.

Et tamen quis hominum multitudinem numeret qui ſe paſcant iſtis vanitatibus mundi? non dico qui illas affectant, qui illas quaerunt, qui illas poſſident, hoc humanum eſt quamdiu malum non eſt, ſed illis ſe velle paſcere, in illis vivere, ſicut *Chameleon*, ſtultum eſt, quia non poteſt humanus animus illis ſatiare appetitum.

Propterea ut ſtultos ridet *Chriſtus* præ cæteris Scribas & Phariſæos, qui oſtentabant opera ſua ut ſe paſcerent inani gloria & laude humana: *Exterminant*, inquit, *Matth. cap. 6* *facies ſuas ut appareant hominibus jejunantes*, & *Matth. cap. 23*. *Omnia opera ſua faciunt ut videantur ab hominibus*, adeo tam magnum eſt videri ab hominibus, quorum oculi plerumque aliorum opera vident non ſine invidia, & cum nos laudant, sæpe rident in animo; ſic nos mero vento, & ære paſcimur, & delectamur in nihilo. Quid magis inſanum quam ipſa bona opera, quibus mercari debebamus æternam gloriam, vendere pro inani gloriola?

Nefcio an hanc in rem bene adverterit magnus & egregius quidam noſtri ſæculi ſcriptor, ſcribens in *Caput 3 Lib. 1 Eſdræ*, ubi narrat Scriptura quod quidam *Judei* principes è captivitate *Perſica* venerint *Ieroſolymam*, ubi *edificaverunt*, inquit Scriptura, *altare Dei Iſraël*. Bene eſt: Sed cur tantum laboris inſumpſere? forte ut inſignia ſuæ familiæ columnis inciderent? Vel ut in annalibus ſcriberetur, extructam iſtam aram à ſe? Nequaquam; Sed *ut offerrent*, inquit Scriptura, *super ea holocaustomata*. Video, inquit prædictus ſcriptor, à multis aras ſtrui, & ornari templa marmoribus: Si ve-

ro inquiram qua mente, forte deprehendam vix ullam esse curam de holocaustis illic offerendis, sed præ cæteris hoc unum intendere ut insignia sua & nomina sculpantur in marmore, & posteri videant, ac legant quis ille fuerit qui tantum opus extruxerit, non tam Deo, quam sibi, & gloriæ suæ. Hæc ille. Ego vero iudico, aut raro isthuc contingere, aut si forte contingat, homines illos esse vere *Chameleontes* qui vivunt ex vento & aëre, & dum altaria struunt à sacrificiis Dei excludi.

Tunc Scriptor ille idem invehitur in vanitatem sepulchrorum, ac Titulorum, magnorumque nominum. Numquid videmus, inquit, sepulchra, interdum ipsis altaribus augustiora? aliquando in templis aræ constructæ sunt ex latere vel alio simplici lapide dum sepulchra radiant metallo, marmore, & lapide pario: Atque ita vilis requiescit Deus in monte *Sion*, quam jaceat pulvis in tumulo, & plus defertur vermium diversorio quam domui Dei, ejusque altaribus. O vanitatem ambitionemque mortalium! qui mortem, commune generis humani supplicium, vertunt in suarum vanitatum triumphum, & dum se vento & aëre inanis gloriæ pascunt, in medio triumphorum à morte rapiuntur è vita.

Ducamus, inquit ulterius, ejusmodi homines ad sepulchrum *Moyfis*, quod licet *Moabitis* incognitum manserit, dicit tamen Scriptura: *Mortuus est*, inquit, *Moyfes in terra Moab*: Et quid rogo insculpsere tanti principis monumento? Poterant illi inscribere pro Epitaphio, divisum ab illo mare, cæsam *Ægyptum*, devictos reges, fugatos exercitus, expressos è rupe torrentes, extractum tabernaculum, destructum vitulum, idololatrias trucidatos, acceptam è Dei manibus legem, colloquia cum Deo inter ignes & fulmina, radiantem ex illis colloquiis vultum, & innumera talia: Sed nihil horum: Hoc unum inscripsere: *Mortuus est Moyfes servus Domini*: Nempe judicavit is qui hæc scripsit reliquos omnes titulos compositos cum hoc uno, *Servus Domini* non esse nisi vanitates, & fumos, & ventum.

Non latuit hoc *Davidem*: Propterea omnes illas nugas detestabatur: Numquam *Sauli* se persequenti objecit prostratum à se *Goliathum*, sed vilissimum sibi nomen imposuit, dicens: *Quem persequeris rex Israël? quem persequeris? canem mortuum persequeris, & pulicem unum*. Hæc erant magna illa nomina *Davidis* tanti principis electi à Deo. Imo cum in funda & lapide Gigantem trucidasset,

num-

namquam exinde ad ostentationem usus illa funda describitur, non eam aureis filis intextam gestavit è collo pendentem, non eam suspendit in tabernaculo, non cum illa contra *Saul* pugnavit, ne dum hostes debellaret ab inani gloria vinceretur.

Quid in hac eadem materia non narrant Evangelistæ de *Christo*, quasi hoc unum in omnibus egerit ut infanas illas hominum vanitates pedibus proculcaret, & hominibus exemplum foret & doctor.

1. Inquit *Matthæus*, cap. 9. Quadam vice ascendens in navim, transfretavit. Quid hoc? *Petrus* ambulat super aquas, & *Christus* ascendit in navim ut transfretet? audi *Chrysostomum* Hom. 30 in *Matth.* Cum pedes posset transire super aquas, navigio conscenso trajecit, ut hominem se esse ostenderet; noluit tunc se Deum ostendere ne inani hominum gloriæ locum daret.

2. *Ioannes* cap. 2 narrat quomodo in *Cana Galilee* verterit aquam in vinum: Poterat facere ut vacuæ hydriæ vino implerentur, sed eas prius implendas aquis curavit ut miraculum minus emineret, majus enim erat creare vinum in poculis, quam ex aqua fieri vinum.

3. Cum ivisset ad domum *Iairi* principis Synagogæ cujus filia mortua erat, ut illam suscitaret, cum domum intraret, voluit omnes qui erant in cubiculo defunctæ exesse, ut solus esset, dicens: *Non est mortua puella, sed dormit.* Detraxit de miraculo quantum potuit, ne quidquam de humilitate ejus detraheretur.

Hinc cum venissent milites ad hortum ut illum comprehenderent, dixit ad illos. *Tanquam ad latronem existis cum gladiis & fustibus comprehendere me, quotidie apud vos eram docens in templo, & non me tenuistis.* An forte timebat mortem? patet quod non, quin imo volebat ut *Petrus* stricto gladio illum defenderet, & morti eriperet: Quid ergo timebat? gloriam suam. Maluisset in templo comprehendi sine vi, quam in horto ab armatis, quia in templo comprehendi poterat sine miraculo, in horto vero non sine gloria, quando tot armati ad unicum vocem *ego sum*, cecidère retrorsum; tædebat illum quasi miraculorum, ne videretur captare gloriam ab hominibus: Ideo voluisset ligari, sed noluit eminere.

Denique tota ejus vita ejusmodi fuit, ut doceret nos quantum ficta rebus mundi inane, & indignum prorsus homine esse se pas-

cere vento & aëre, cujus animus capax est divinitatis, & creatus ad caeleste in regno Dei convivium.

Hanc in *Davide* vanitatem durius castigavit Deus, cum enim ex mera gloriola jussisset numerari toto regno subditos suos, caetero septuaginta hominum millibus luit. Et cum *Nabuchodonosor* superbe se jactaret de tam magnifice extructa à se *Babylone* , ad bestias amandatus est, victurus inter illas in sylvis. Nemo ergo miretur vanos illos homines excludi à sacrificiis, & non admitti ad aras Dei qui instar *Chamaleontis* vivunt ex vento.

DISCURSUS XV.

Voluit sibi Deus offerri oves & agnos.

Nemo est qui novit præcipuam ovium agnorumque proprietatem esse mansuetudinem. Hinc quando Scriptura agit de mansuetudine passim utitur similitudine agni vel ovis.

Isaias cap. 53 agit de mansuetudine *Christi* in passione, & ait: *Quasi agnus coram tondente se, obmutescet.* Eodem Capite, ait: *Sicut ovis ad occisionem ducetur.*

Christus *Matth. cap. 10, & Luc. cap. 10,* agens de mansuetudine quam volebat habere suos Apostolos in prædicatione Evangelii: *Ecce,* inquit, *ego mitto vos sicut oves & agnos in medio luporum.*

Tota etiam corporis dispositio agnorum & ovium mansuetudinem indicat: Non enim habent cornua ut feriant, sicut tauri; non habent dentes acutos ut mordeant, sicut leones, non habent ungues ut lacerent, sicut Ursi, non habent pinnas quibus pungant, sicut herinacii, omnia ita in corpore composita ut nihil appareat nisi mansuetudo, nulla ferocia: Ergo per oves & agnos significantur homines mansueti, adeoque sicut Deus voluit sibi oves & agnos offerri, sic gratissimum illi sacrificium sunt homines mansueti: Quod clare ostendit *Christus* quando dixit: *Beati mites quoniam ipsi possidebunt terram.* Imo quando dixit *Matth. cap. 11.* *Discite à me quia mitis sum.*

Bone *Iesu,* inquit *Augustinus, Lib. 6 de S. Virginit. cap. 32.* Hucce ne redacti sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ in te absconditi, ut hoc pro magno discamus à te, quoniam mitis es? ubi et-
go